

Dioscoride a ajuns în Moldova în timpul lui Ștefan cel Mare, care a avut strânse legături dinastice și politice cu Kievul¹, sau eventual, în timpul urmașului său, Bogdan al III-lea, care a continuat aceleași relații². Nu poate fi exclusă însă nici ipoteza că această lucrare să fi fost adusă de Iacob Eraclid Despot, poet și medic³, care făcuse studii medicale la Montpellier⁴, oraș cunoscut ca important centru universitar. Iacob Eraclid a înființat, la Cotnari, cu profesori aduși din străinătate, primul colegiu cu învățămînt în limba latină⁵. O altă ipoteză ar fi că manuscrise sau tipărituri din opera lui Dioscoride au putut să ajungă în Moldova în timpul domniei lui Petru Șchiopu, care, ca și Despot Vodă, a încercat să fondeze, tot la Cotnari, o școală de limba latină și care dispunea de bibliotecă cu tipărituri și manuscrise, atât religioase cît și laice⁶.

3. În vederea determinării locului acestui manuscris printre celelalte manuscrise și tipărituri cu conținut medical păstrate în țara noastră (provenite dinainte de mijlocul sec. al XIX-lea), trebuie să luăm în considerație lucrările cunoscute⁷, pe care, în funcție de limba în care sînt scrise, le clasăm în două grupe: a) românești și b) slavone.

a) Textele românești de folclor medical au fost studiate de I.C. Cazan⁸, care, urmărind bogatul material de manuscrise aflat în Biblioteca Academiei Române și în alte biblioteci, le inventariază și le clasează în 7 grupe, după legăturile ce le au unele cu altele⁹. Manuscrisele la care se referă I.C. Cazan aparțin secolelor 18 și 19. În studiul său, I.C. Cazan precizează că grupele I—III sînt copii după publicații românești, și anume: grupa I — după *Calendarul fraților Mihail și Policap Strelbițki* din anul 1785; grupa a II-a — după *Alexandria* din 1794; grupa a III-a — după lucrarea lui Gavriil Vinețchi intitulată *Cărticica care cuprinde multe lucruri de folos* (ediția I-a — 1806, ediția a II-a — 1825); grupa a IV-a cuprinde manuscrise presupuse după un arhetip slav și care se caracterizează prin diversitatea rețetelor; grupa a V-a cuprinde manuscrise de diverse tipuri și proveniențe; grupa a VI-a cuprinde manuscrise contaminate, care oscilează între concepția populară și tendințele medicale noi și, în sfîrșit, grupa a VII-a, manuscrise denumite științifice.

În ceea ce privește tipăriturile, în afara celor indicate de I.C. Cazan, care au servit ca model manuscriselor, mai pot fi menționate: 1) *Cărintariu românesc*¹⁰, tipărit la Sibiu în anul 1794, care cuprinde unele rețete identice cu cele inserate în *Alexandria*, tipărită în același an, tot la Sibiu și 2) *Oglinda*

¹ Vezi *Istoria României*, t. II, Editura Academiei R.P.R., București, 1962 p. 540—542.

² *Ibidem*, p. 644.

³ *Ibidem*, p. 1032.

⁴ Vezi P. Samarian, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, t. I, p. 75—76.

⁵ *Istoria României*, t. II, p. 1032.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Nu am avut posibilitatea de a le examina în mod exhaustiv, ci ne referim numai la manuscrisele care se găsesc în Biblioteca Academiei RSR și la tipăriturile menționate de I. Bîanu și N. Hodoș în *Bibliografia românească veche, 1508—1830*, t. I—IV, București, 1903—1944.

⁸ I. C. Cazan, *op. cit.*, p. 55—78.

⁹ *Ibidem*, p. 59.

¹⁰ Vezi descrierea lui I. Bîanu și N. Hodaș, *op. cit.*, t. II, p. 358.